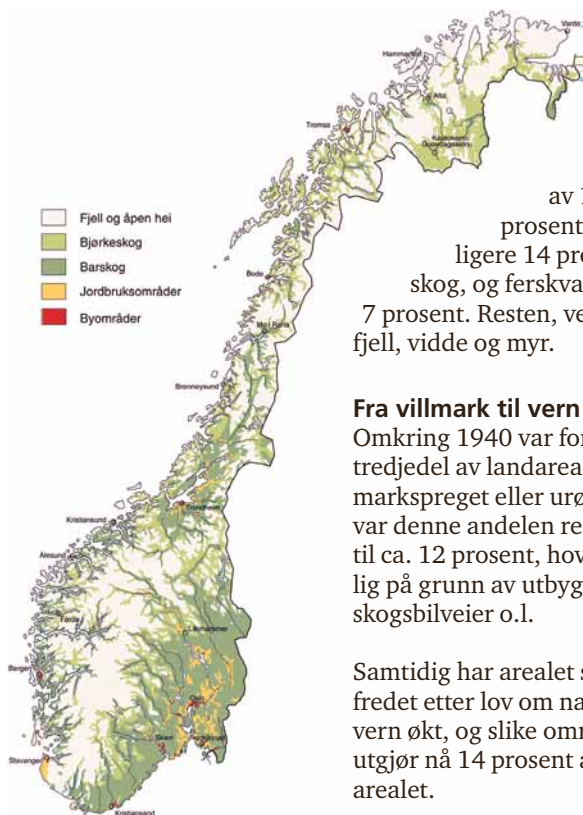

Kjerringa med strømmen

Fjell og skog

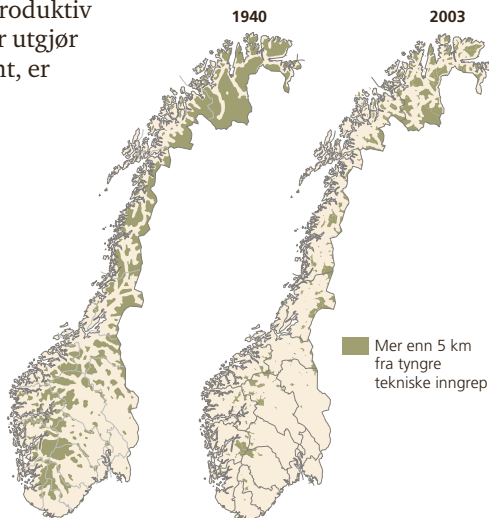
Med et areal på 324 000 km² og 4,8 millioner innbyggere er Norge – nest etter Island – Europas minst tett befolkede land, med 16 innbyggere per km².

Bebygget areal (herunder veier) utgjør bare i overkant av 1 prosent. 3 prosent av arealet er jordbruksareal og 24 prosent produktiv skog. Ytterligere 14 prosent er uproduktiv skog, og ferskvann og breer utgjør 7 prosent. Resten, vel 50 prosent, er fjell, vidde og myr.

Fra villmark til vern

Omkring 1940 var fortsatt en tredjedel av landarealet villmarkspreget eller urørt. I 2003 var denne andelen redusert til ca. 12 prosent, hovedsakelig på grunn av utbygging av skogsbilveier o.l.

Samtidig har arealet som er fredet etter lov om naturvern økt, og slike områder utgjør nå 14 prosent av arealet.

Kilde: Direktoratet for naturforvaltning og Geodatasenteret AS.

Elektrisitetsforbruk per innbygger i noen land. kWh. 2006

Island	31 306
Norge	24 295
Finland	17 178
Canada	16 766
Sverige	15 230
USA	13 515
Frankrike	7 585
Tyskland	7 175
Danmark	6 864
Polen	3 586

Kilde: IEA.

Norge på elektrisitetstoppen

I et fjelland som Norge, med mye vannkraft, er elektrisitet en viktig energikilde. Vi har verdens nest høyeste elektrisitetsforbruk per innbygger: 24 295 kWh. Dette er nesten tre ganger gjennomsnittet i OECD, som er om lag 8 400 kWh. Dette tallet omfatter elektrisitetsforbruket i alle sektorer, ikke bare husholdningenes forbruk.

Sammenliknet med andre land utgjør elektrisk kraft en relativt høy andel av energiforbruket i Norge – nesten 50 prosent. Dette har selvfølgelig sammenheng med at elektrisitet tradisjonelt har vært relativt billig: I 2007 var prisen per kWh for husholdninger fortsatt lav sammenliknet med mange andre europeiske land.

Priser¹ på blyfri bensin (95 oktan) og elektrisitet til husholdninger i enkelte land. 2007

	Bensin (kr/liter)	Elektrisitet (kr/kWh)
Norge	11,68	0,77
Danmark	10,49	2,02
Finland	10,41	0,85
Nederland	11,70	1,67
Italia	10,41	1,51
Storbritannia	11,04	1,28
Sveits	8,22	0,80
Østerrike	8,99	1,25
Polen	8,92	0,88

¹ Inkludert alle avgifter.

Kilde: IEA og SSB.

Energiforbruk som gjennomsnittet

Det høye elektrisitetsforbruket betyr imidlertid ikke at Norge har et spesielt høyt samlet energiforbruk.

Siden 1976 har energiforbruket økt med over 40 prosent – fra vel 600 til ca. 850 petajoule i 2006. Målt per innbygger ligger Norge litt over gjennomsnittet blant vestlige land, men lavere enn Sverige og Finland.

Mens Norge stadig har produsert mer olje, har det i denne perioden paradoksalt nok skjedd en overgang fra oljeprodukter til bruk av elektrisitet, som nå utgjør i underkant av 50 prosent av det totale energiforbruket. Men mens det stasjonære oljeforbruket (blant annet til fyring) er blitt kraftig redusert, har olje brukt til transport økt noe. Også bruken av gass, fjernvarme og fast brensel har økt.

Økte utslipp til luft ...

Økt produksjon av olje og gass og mer veitrafikk fører til økte utslipp til luft. De norske utslippene av klimagasser økte med 10 prosent fra 1990 – som er basisåret for Kyotoprotokollen – til 2007. Veksten i utslippene har vært lavere enn den økonomiske veksten (målt som BNP i faste priser) i perioden.

CO₂ står for vel 80 prosent av de samlede klimagassutslippene. De viktigste kildene til utslipp av CO₂ er veitrafikk, olje- og gassutvinning, forbrenning i industrien og prosessutslipp fra metallproduksjon.

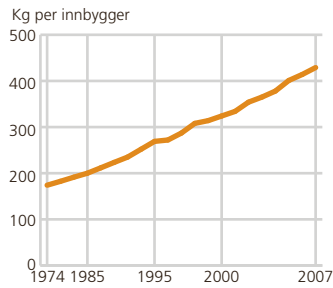
Ifølge Kyotoprotokollen kan de norske utslippene – medregnet de såkalte Kyotomekanismene – bare øke med 1 prosent mer enn 1990-utslippet for hvert av årene 2008-2012.

... og også mer avfall

Økonomisk vekst og velstand genererer også store mengder avfall: I 2007 produserte vi i alt 10,7 millioner tonn avfall; det vil si mer enn 2 tonn per innbygger. Siden 1995 er økningen på vel tre millioner tonn. Økningen i avfallsmengden har de siste årene vært større enn veksten i BNP.

36 prosent av avfallet kommer fra industrien, mens de øvrige næringene til sammen genererer vel 40 prosent. Det resterende er husholdningsavfall, og mengden av dette øker mer enn avfallet fra de øvrige kildene. I 2007 produserte hver innbygger i gjennomsnitt 429 kg husholdningsavfall. Rundt halvparten av husholdningsavfallet i 2007 ble sortert ut for gjenvinning.

Husholdningsavfall

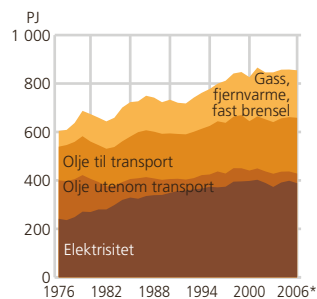

Energiforbruk per innbygger i noen land. toe. 2006

Island	14,2
Canada	8,3
USA	7,7
Finland	7,1
Sverige	5,7
Norge	5,6
Nederland	4,9
Frankrike	4,3
Danmark	3,9
Polen	2,6

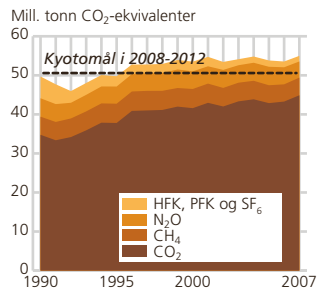
Kilde: IEA.

Energibruk fordelt på energitype¹. Petajoule

¹ Unntatt energisektorene og utenriks sjøfart.

Utslipp av klimagasser

Kilde: Utslippetsregnskapet til SSB og Statens forurensningstilsyn.